Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»
_________________Ю.П.Бондар
«_____» _____________2011 г.
Рэгістрацыйны № ВД-____/вуч.

ГІСТОРЫЯ МАСТАЦТВА ЭСТРАДЫ
Раздзел 1. Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва

Вучэбная праграма па спецыяльнасці
1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінск 2011

Складальнік

А. В. Шэдава, дацэнт кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Рэцэнзенты:

Т. П. Каралёва, дацэнт кафедры фартэпіяна ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

Н. І. Дожына, дацэнт кафедры тэорыі музыкі і музычнай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 11 ад 23.03.2011 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 7 ад 30.06.2011 г.)

Адказны за рэдакцыю *В. В. Каташвілі*

Адказны за выпуск *А. В. Шэдава*

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна «Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва» з'яўляецца першым раздзелам вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя мастацтва эстрады» і знаходзіцца ў цесным узаемадзеянні з іншымі яе раздзеламі – «Гісторыя сусветнага і беларускага джаза», «Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага тэатра», «Гісторыя сусветнага і беларускага джазавага выканальніцтва», мае дачыненне да дысцыплін «Спецінструмент», «Імправізацыя на спецінструменце», «Вакал», «Вакальны ансамбль», «Аркестравы клас», «Інструментазнаўства, аранжыроўка і пераклад музычных твораў», «Камп'ютарная аранжыроўка» і інш.

Як складнік вучэбнага працэсу прафесійнай падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кадраў у сферы мастацтва эстрады адпаведныя звесткі з яго гісторыі істотныя для грунтоўнасці ведаў, фарміравання добрага мастацкага густу, яны шыраць кругагляд будучых спецыялістаў, магчымасці арыентацыі ў з'явах мастацкай рэчаіснасці краіны і свету, а таксама дадаюць тэарэтычнае асэнсаванне ўласнай практычнай дзейнасці.

Асноўная *мэта* дысцыпліны – даць цэласнае ўяўленне аб працэсах, з'явах, тэндэнцыях развіцця сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва.

У працэсе навучання прадугледжана рашэнне наступных *задач:*

– разгледзець асноўныя заканамернасці і этапы развіцця сусветнага эстраднага музычнага мастацтва;

– вызначыць мастацка-эстэтычную спецыфіку, засвоіць моўныя асаблівасці і сродкі выразнасці асноўных жанраў і стылёвых напрамкаў музычный эстрады;

– адзначыць тэндэнцыі і напрамкі развіцця сучаснага эстраднага музычнага мастацтва;

– азнаёміць з творчасцю лепшых выканаўцаў сусветнага і айчыннага эстраднага музычнага мастацтва.

Працэс падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне мастацтва эстрады накіраваны на авалоданне студэнтамі ведамі і ўменнямі, якія дазваляюць ім на належым узроўні вырашаць прафесійныя задачы ў далейшай творчай і педагагічнай дзейнасці, свабодна арыентавацца ў гісторыі і асаблівасцях развіцця сучаснага эстраднага музычнага мастацтва.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Студэнты павінны *ведаць:*

– асноўныя этапы развіцця эстраднага музычнага мастацтва;

– сутнасць, спецыфіку, моўныя асаблівасці і сродкі выразнасці мастацкіх напрамкаў, стыляў і жанраў эстраднага музычнага мастацтва, творчую дзейнасць яго лепшых прадстаўнікоў;

умець:

– асэнсоўваць працэсы і з'явы ў эстрадным музычным мастацтве;

– аналізаваць стылёвыя напрамкі эстраднай музыкі;

– ацэньваць мастацкія вартасці твораў і лепшыя індывідуальныя выканальніцкія стылі.

Выкладанне дысцыпліны заснавана на гісторыка-тэарэтычным метадзе, агульна-дыдактычных (камунікатыўны, рэпрадуктыўны, праблемны) і эмпірычных (актыўнае назіранне, гутаркі, знаёмства з аўдыя- і відэаматэрыяламі) метадах. Асобнае значэнне сёння набывае выкарыстанне ўсіх магчымасцей, якія прадастаўляюцца інфармацыйнымі (камп'ютарнымі) і сеткавымі тэхналогіямі.

Для самастойнай работы студэнтам прапануюцца пытанні для семінараў, тэмы рэфератаў, спіс неабходнай літаратуры. Самастойная работа студэнтаў кантралюецца ў працэсе вуснага апытання падчас заняткаў, з дапамогай тэставых заданняў. Таксама асобныя студэнты рыхтуюць даклады па тэмах дысцыпліны для выступлення на навуковых канферэнцыях.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва» ўсяго адведзена 40 гадзін, з якіх 26 – аўдыторныя заняткі (12 лекцыі, 14 семінары).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Назвы тэм	Колькасць аўдыторных гадзін	
	лекцыйныя	семінарскія
Уводзіны	1	
Тэма 1. Вытокі і этапы развіцця сусветнага эстраднага музычнага мастацтва (да XIX ст.)	2	1
Тэма 2. Этапы развіцця эстраднага музычнага мастацтва (XIX – пачатак XXI ст.)	1	2
Тэма 3. Стылёвыя напрамкі папулярнай музыкі XX ст.	2	2
Тэма 4. Стылёвыя напрамкі папулярнай музыкі на мяжы XX – пачатку XXI ст.		2
Тэма 5. Зараджэнне і развіццё рок-музыкі (другая палова XX ст.)	2	
Тэма 6. Стылёвыя напрамкі рок-музыкі		2
Тэма 7. Развіццё эстраднай музыкі ў Расіі	2	1
Тэма 8. Рок-музыка ў Расіі		1
Тэма 9. Развіццё эстраднай музыкі ў Беларусі	2	2
Тэма 10. Рок-музыка ў Беларусі		1
Усяго…	12	14

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Месца і роля дысцыпліны «Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва» ў падрыхтоўцы спецыяліста вышэйшай кваліфікацыі ў сферы мастацтва эстрады. Узаемасувязі з іншымі раздзеламі вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя мастацтва эстрады», са спецыяльнымі і прафілюючымі дысцыплінамі напрамкаў спецыяльнасці «Мастацтва эстрады» – «Інструментальная музыка», «Спевы», «Камп'ютарная музыка».

Мэта і задачы дысцыпліны. Вучэбна-метадычнае забеспячэнне. Формы самастойнай работы студэнтаў.

Паняцце «эстрада». Шырокае разуменне паняцця «эстрадная музыка» (уключэнне джазавай, рок- і поп-музыкі), змыканне яго з паняццем «лёгкая музыка». Сучаснае азначэнне паняцця «шоу-бізнес». Паняцце «папулярная музыка» як агульнаўжывальнае ў сусветнай практыцы.

Тэма 1. Вытокі і этапы развіцця эстраднага музычнага мастацтва (да XIX ст.)

Вытокі эстраднага музычнага мастацтва. Наяўнасць элементаў эстрады ў антычным «нізавым» тэатры, жанрах міма, пантаміма, рымскай атэлане, творчасці акрабатаў, жанглёраў, танцоўшчыц, гістрыёнаў.

Творчасць сярэдневяковых трубадураў і менестрэляў. Першыя ўзоры масавай папулярнай музыкі ў мастацтве тагачасных жанглёраў. Даступнасць яе блізкай да фальклору музычнай мовы. Наяўнасць тэхнікі «аранжыроўшчыка».

З'яўленне мноства «песеннікаў» і зборнікаў танцавальнай музыкі ў эпоху Адраджэння. Шырокае распаўсюджанне «вулічнай музыкі» (серэнады, касацыі і інш.), «начной музыкі» (баркаролы) на поўдні Еўропы.

Пачатак дзейнасці першых музычных выдавецкіх фірм у XVI ст. Увага танцавальна-бытавым (зборнік «Англійскі настаўнік танцаў» («The English Dancing Master», 1650 г., выдадзены Д. Плэйфардам) і народна-песенным жанрам. Развіццё танцавальна-бытавой музыкі (танцавальныя сюіты для святаў і баляў) у XVII ст. Салоннае музыцыраванне ў XVIII ст.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Распаўсюджанне ў XVIII–XIX стст. мюзік-холаў, кафэшантанаў, кабарэ, вар’етэ, канцэртная праграма якіх складаецца з кароткіх п’ес, спеваў, танцаў, буфонных інтэрмедый, пародый і канферанса.

Тэма 2. Этапы развіцця эстраднага музычнага мастацтва (XIX – пачатак XXI ст.)

Законы рынку як вызначальны фактар музычнага жыцця грамадства ў XIX ст. Функцыянаванне выдавецкіх фірм і антрэпрэнёраў. Фарміраванне «лёгкажанравай» сферы ў другой палове XIX ст.

Англія – першая краіна, у якой зацвердзіліся камерцыйныя падыходы ў сферы мастацтва. Практыка дэмакратычнага асяроддзя («нізоў») – аснова музычнага жыцця Англіі і яе паўночных калоній з канца XVII да XIX ст. Музыка англійскіх менестрэляў. «Опера жабрака» («The Beggar’s Opera») Д. Гея – правобраз будучага музычнага тэатра Англіі. Узнікненне мюзік-хола. Падпарадкаванне middle class (буржуазія) культуры ўсіх сацыяльных пластоў.

Асобая мастацкая атмасфера ЗША, уплыў пурытантызму. Сінтэз еўрапейскага і нееўрапейскага музычных строяў у амерыканскай музыцы. Развіццё «нізавых» балаганных форм адпачынку. Распаўсюджанне еўрапейскай (англійскай) аперэты і фарміраванне нацыянальнага тэатра менестрэляў у другой палове XIX ст. Зараджэнне джаза. Параджэнне самастойнай «індустрыі адпачынку». Узнікненне «брадвейскай музычнай камедыі» і мюзікла ў пачатку XX ст.

Актыўнае развіццё ў XX ст. асаблівай вобласці музычнай творчасці – эстраднай музыкі.

Тэма 3. Стылёвыя напрамкі папулярнай музыкі XX ст.

Напрамкі папулярнай музыкі XX ст. Сінтэз заходнееўрапейскай, міжземнаморскай, афрыканскай, індзейскай, паўднёва-ўсходняй азіяцкай музычных культур у Новым Свеце.

Соўл як стыль амерыканскай папулярнай музыкі другой паловы 1950-х гг. Вытокі стылю. Характэрныя рысы соўл (сярдэчнасць, страснасць, меладычная і рытмічная насычанасць, ярка выражанае сінкапіраванне). Творчасць Рэя Чарльза і Сэма Кука.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Фанк як амерыканскі выканальніцкі стыль другой паловы 1950-х гг. Характэрныя рысы фанка (блюзавае інтанаванне, тэндэнцыя да істотнага адхілення ад тэмперыраванага строю, экспрэсіўная манера голасавядзення, танцавальны рытм, скразное сінкапіраванне, экстатычнасць). Творчасць Джэймса Браўна і групы «Sly and the Family Stone».

Рэгей (рэгі) – ямайскі музычны стыль канца 1960-х гг. Вытокі стылю. Асіміляцыя рэгей поп- і рок-музыкай у 1970-я гг. Характэрныя рысы рэгей (складаная рытміка з прымяненнем поліррытміі і поліметрыі, прынцыпу рэгулярнага сінкапіравання, выкарыстанне разнастайных ударных інструментаў, двухтактная перыядычнасць меладычных і гарманічных структур, антыфонны прынцып як аснова формаўтварэння).

Хіп-хоп (рэп) як стыль амерыканскай танцавальнай музыкі 1970-х гг. Вытокі стылю. Аб’яднанне хіп-хопа з традыцыяй імправізаванай вулічнай паэзіі (рэп) амерыканскіх гарадскіх гета: рытмічнае прагаворванне розных фраз на фанаграму з танцавальным рытмам. Уздзеянне рэпа на поп-музыку. Творчасць DJ Hollywood, Кула Хёрка, Грэндмасцера Флэша, Курціса Блоу.

Дыска як стыль танцавальнай музыкі, распаўсюджаны ў ЗША і краінах Еўропы ў сярэдзіне 1970-х гг. Музычная аснова дыска. Асіміляцыя дыска афрыканскіх і лацінаамерыканскіх рытмаў (1990-е гг.). Характэрныя рысы стылю (простыя мелодыі і тэксты, аднастайны рытм, шырокае выкарыстанне сінтэзатарных эфектаў, «інструменталізацыя» вакалу). Творчасць Доны Самер, груп «ABBA», «Boney M».

Тэма 4. Стылёвыя напрамкі папулярнай музыкі на мяжы XX – пачатку XXI ст.

Напрамкі папулярнай музыкі канца XX – пачатку XXI ст.

Ф’южн як сучасны стылёвы напрамак, сінтэз джаз-рока, элементаў еўрапейскай акадэмічнай музыкі і нееўрапейскага фальклору. Творчасць Чыка Карыа.

Брыт-поп як стыль поп-музыкі 1990-х гг. Асіміляцыя і крытычнае пераасэнсаванне ў брыт-попе ўсіх дасягненняў папярэдняй масавай музычнай культуры. Творчасць групы «Oasis».

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Развіццё *электроннай музыкі* ў канцы XX – пачатку XXI ст. Творчасць Жана-Мішэля Жара, Клауса Шульцэ, Рона Бутца, Браяна Іна, Масіма Магрыні, груп «Kraftwerk», «Tangerine Dream», «Space».

Творчасць вядомых выканаўцаў сучаснай папулярнай музыкі: Чака Беры, Джорджа Бэнсана, Фрэнка Сінатры, Элвіса Прэслі, Прынса, Ціны Цёрнер, Боба Дзілана, Майкла Болтана, Лені Кравіца, Мадоны, Сціві Уандэра, Уітні Х'юстан, Майкла Джэксана, Шэр, Крысціны Агілеры (ЗША); Леанарда Коэна, Браяна Адамса (Канада); Элтана Джона, Джо Кокера, Крыса Ры, Джорджа Майкла, Тома Джонса, Озі Осбарна, Сцінга (Англія); Эдзіт Піаф, Шарля Азнавура, Джо Дасэна, Мірэй Мацьё, Патрысіі Каас, Селін Дыён (Францыя); Адрыяна Чэлентана, Джані Марандзі, Рафаэлы Кара, Аль Бана (Італія), Энрыке Іглесіаса (Іспанія) і інш.

Тэма 5. Зараджэнне і развіццё рок-музыкі (другая палова XX ст.)

Рок-музыка як сацыякультурны феномен і з'ява музычнага мастацтва. Музычныя, сацыяльныя і тэхналагічныя перадумовы ўзнікнення рок-музыкі.

Стылёвая аснова рок-музыкі: рытм-энд-блюз, рок-н-рол, кантры-энд-вестэрн. *Рытм-энд-блюз* як інструментальны стыль негрыцянскай музыкі 1930-х гг. *Рок-н-рол* як стыль папулярнай музыкі 1950-х – першай паловы 1960-х гг. Характэрныя рысы рок-н-рола (выкарыстанне блюза дванадцаці тактаў у якасці структурнай асновы, тэхніка рыфаў, экспрэсіўная манера выканання, элементарны паэтычны тэкст, танцавальная аснова). *Кантры-энд-вестэрн* як стылёвы напрамак пачатку XX ст., які склаўся ў выніку спалучэння архаічных форм музычнага фальклору белага насельніцтва паўднёва-ўсходніх і заходніх рэгіёнаў ЗША. Характэрныя рысы кантры-энд-вестэрна (простыя меладычныя і гарманічныя структуры, інструментальнае гучанне, лірычныя, жартоўныя, патрыятычныя тэксты).

Этапы развіцця рок-музыкі: 1) 1950-я гг. – фарміраванне рока як музычнага напрамку на аснове рытм-энд-блюза, рок-н-рола, кантры-энд-вестэрна; 2) 1960–1967 гг. – узнікненне і развіццё брытанскай рок-музыкі; 3) 1967 г. – канец 1970-х гг. – дзяленне рок-музыкі на мноства стылёвых напрамкаў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

(джаз-рок, фолк-рок, арт-рок, хард-рок, панк-рок і інш.); 4) 1980-я пачатак 2000-х гг. – узаемадзеянне рок-музыкі з рознымі музычнымі стылямі.

Характэрныя рысы рок-музыкі (роля рытму, тэхніка рыфаў, надрыўны вакал, яркія меладычныя лініі рок-кампазіцый, арганічнае спалучэнне музыкі з паэзіяй (рок-паэзія), тэатралізацыя дзеяння (рок-шоу), удзел слухачоў у працэсе выканання кампазіцый).

Тэма 6. Стылёвыя напрамкі рок-музыкі

Брытанскі *біг-біт* і яго прадстаўнікі. Творчасць ансамбля «Beatles». Англійскі і амерыканскі *фолк-рок*. Творчасць Боба Дзілана.

Арт-рок. Творчасць груп «Pink Floid», «King Crimson», «Yes», трыа «ELP».

Прадстаўнікі амерыканскага *панк-рока:* Ігі Поп і група «Stooges». «Другое прышэсце» панк-рока ў Вялікабрытаніі. Творчасць груп «Sex Pistols» і «Clash». Музыка *«новай хвалі»* як вынік сімбіёзу дыска і панк-рока. *Пост-панк* і *хардкор* як апошнія ступені развіцця панк-рока.

Грандж як вынік сінтэзу традыцый панк-рока і «цяжкіх» разнавіднасцей рока. Творчасць групы «Nirvana».

Амерыканскі *джаз-рок* (ф’южн) і яго прадстаўнікі. Творчасць груп «Chicago» и «Whither report».

Американский *псіхадэлічны рок*. Творчасць груп «Doors» і «Velvet undergground».

Прадстаўнікі *блюз-рока*. Творчасць Джымі Хендрыкса і Джэніс Джоплін.

Брытанскі *хард-рок* і яго прадстаўнікі. Творчасць груп «Deep purple» і «Led Zeppelin». Трансфармацыя хард-рока ў *хэві-метал*. Дзяленне хэві-метал на шэраг адгалінаванняў (трэш-метал, спід-метал, уайт-метал, блэк-метал, дэз-метал, дум-метал, гоцік-метал).

Рок-авангард як вынік зліцця рока, джаза, фальклору і акадэмічных жанраў.

Тэма 7. Развіццё эстраднай музыкі ў Расіі

Сялянскі і гарадскі фальклор, народныя балаганы, тэатральныя дывертысменты, музычныя вечары ў арыстакратыч-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ных салонах, літаратурныя чытанні, канцэрты ў клубах і г.д. як крыніцы ўзнікнення эстрады ў Расіі.

Фарміраванне рускай эстрады ў другой палове XIX ст. Актыўнае перайманне складзеных на Захадзе форм забаўляльнага мастацтва ў сярэдзіне XIX ст. (бульварныя тэатры, садова-паркавыя «адкрытыя сцэны», кафэ-канцэрты (кафэшантаны), вар'етэ, кабарэ і г.д. Роля рускага гарадскога рамансa ў развіцці расійскай эстрады. Спалучэнне ў рамансе традыцый рускай народнай і цыганскай песні, вакальнай мініяцюры заходнееўрапейскіх кампазітараў. Пашырэнне сферы ўжывання тэрміна «эстрада» ў Расіі ў пачатку XX ст., выкарыстанне яго ў азначэнні «зборных» канцэртаў, складзеных з асобных нумароў музычнага, харэаграфічнага, тэатральнага, цыркавога відаў мастацтва.

Этапы развіцця эстраднай музыкі ў Расіі. Руская савецкая эстрада 1917–1950-х гг. Агітацыйныя тэатры, тэрэўсаты. Стварэнне савецкай аперэты. Дзейнасць Л.Уцёсава. Франтавыя эстрадныя брыгады.

Расійская эстрада другой паловы XX – пачатку XXI ст. Ленінградская і маскоўская эстрадныя школы. Развіццё расійскай эстраднай песні ў 1970 – пачатак 2000-х гг. Творчасць кампазітараў Ю. Антонава, В. Дабрыніна, Р. Паўлса, Д. Тухманава, У. Шаінскага, І. Якушэнкі. «Электра-поп» як эквівалент «еўра-дыска» (творчасць груп «Мираж», «Ласковый май», «Твой день»). Расійскі шансон. Сацыякультурныя і эстэтычныя перадумовы ўзнікнення аўтарскай песні. Творчасць Б. Акуджавы, У. Высоцкага, А. Галіча, Ю. Візбара, А. Гарадніцкага, А. Дулава, Я. Клячкіна. Электронная музыка (Э. Арцем'еў, групы «Зодиак» («Zodiaks»), «Новая коллекция»).

Тэма 8. Рок-музыка ў Расіі

Узнікненне *вакальна-інструментальных груп* (ВІА) як водгук на брытанскі біг-біт («Поющие гитары», «Веселые ребята», «Добры молодцы», «Самоцветы», «Цветы»). Зліццё элементаў фальклору і сучасных рытмаў у творчасці ВІА «Ариэль», «Ялла», «Гюнеш», «Лайме», «Модо».

Першыя *незалежныя* савецкія рок-групы. *Бард-рок* («тэкст-рок») і яго прадстаўнікі. Творчасць А. Макарэвіча («Машина времени»), А. Раманава і К. Нікольскага («Воскресение»), С. Рыжэнкі і В. Шчукіна («Последний шанс»), Б. Грэбеньшчыкова («Аквариум»), А. Башлачова.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Арт-рок і яго прадстаўнікі (песенны цыкл Д. Тухманава «По волне моей памяти»). Першыя савецкія *рок-оперы*. Узнікненне *фолк-рока* (сюіта А. Градскага «Русские песни», творчасць групы «Автограф»). Расійскі *хард-рок* і *хэві-метал* («99%», «Черный кофе», «Ария», «Круиз», «Мастер»). *Авангард-рок* і яго прадстаўнікі («Странные игры»).

Камерцыялізацыя і «рэгіяналізацыя» (ленінградскі рок-н-рол, маскоўскі рок, свярдлоўскі рок, уладрок (Уладзівасток)) расійскага рока. Фарміраванне андэграўнда. *Панк-рок* («Гражданская оборона», «БОМЖ»). *Фолк-рок* («Калинов мост»). *Рытм-энд-блюз* («Принцип неопределенности»). Творчасць Земфиры, груп «Мумий Тролль», «МультFильмы», «Сплин», «Би-2»).

Тэма 9. Развіццё эстраднай музыкі ў Беларусі

Фарміраванне эстраднай музыкі Беларусі ў рэчышчы развіцця расійскай эстрады. Актыўнае пашырэнне ў Беларусі ў 1960-х гг. эстраднай песні як найбольш запатрабаванага жанру папулярнай музыкі. Праца кампазітараў-песеннікаў І. Лучанка, Э. Ханка, Э. Зарыцкага, І. Капланава, В. Іванова, Л. Захлеўнага, У. Будніка, У. Дамарацкага, У. Кандрусевіча і інш. Вылучэнне плеяды эстрадных выканаўцаў – Н. Багуслаўскай, В. Вуячыча, Т. Раеўскай, В. Шутавай і інш.

Распаўсюджанне руху аматарскіх вакальна-інструментальных ансамбляў (ВІА) у 1960–1970-х гг. Першыя прафесійныя ВІА («Тоніка» – 1968, пад кіраўніцтвам Ю.Антонава; «Лявоны» – 1969, з 1970 «Песняры», пад кіраўніцтвам У.Мулявіна; 1970-я – «Купалінка», «Чараўніцы», «Верасы», «Сябры»). Творчасць кампазітараў-аматараў У. Мулявіна, В. Раінчыка.

Шырокі спектр стылёвых напрамкаў у сучаснай беларускай эстраднай песні. Збліжэнне беларускай эстраднай песні з танцавальнай музыкай у пачатку 1990-х гг. (І. Афанасьева, І. Дарафеева, Л. Ялінская, І. Абалян). Беларускае дыска (С. Мінскі, С. Сухамлін, дуэт «Анжэліка»). Беларускі хіп-хоп (рэп) («Бі-стрым», «Дыскаверы», «Кропка адліку»). Прадстаўнікі «традыцыйнай» эстраднай песні (Я. Навуменка, дуэт Я. Паплаўская і А. Ціхановіч, В. Дайнека); так званай «шансоннай лірыкі» (А. Саладуха, У. Ухцінскі, С. Герасімаў).

Дзейнасць Нацыянальнага канцэртнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі пад кіраўніцтвам М. Фінберга як па-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

пулярызатара беларускага эстраднага мастацтва. Арганізацыя шматлікіх міжнародных і рэспубліканскіх фестываляў.

Развіццё электроннай музыкі ў Беларусі. Творчасць групы «Салярыс». Клубная музыка.

Тэма 10. Рок-музыка ў Беларусі

Этапы развіцця рок-музыкі ў Беларусі. Зараджэнне рок-музыкі ў канцы 1960-х гг. «Лявоны» («Песняры») як першы прафесійны беларускі калектыў, які магчыма класіфікаваць як ВІА (імкненне да поп-музыкі) і ў меншай ступені як рок-групу (наяўнасць некаторых элементаў стылістыкі рока ў музычнай мове ансамбля). Аснова рэпертуару «Песняроў» (папулярныя песні савецкіх кампазітараў, апрацоўкі фальклору, арыгінальныя песні, аўтарскія рок-кампазіцыі). Ансамбль «Песняры» як заснавальнік *арт-року* (рок-балады У. Мулявіна «Ванька-встанька» на вершы Я. Еўтушэнкі, «Крик птицы» на вершы Ю.Рыбчынскага) і *фолк-року* ў Беларусі. Звароттанне У. Мулявіна да жанру *оперы-прытчы* («Песня пра долю» па матывах «Адвечнай паэмы» Я.Купалы). Старажытныя беларускія абрадавыя песні як музычная аснова оперы.

Фарміраванне беларускай нацыянальнай рок-музыкі ў пачатку 1980-х гг. Першая беларуская рок-група «Сузор'е» (1977). Арыентацыя на *хард-рок*, эксперыменты з «буйнымі формамі» (сюіта У. Будніка «На шляху дзікіх гусей» на вершы М. Танка, ідэя *рок-паэмы* «Песня пра зубра» М. Гусоўскага). З'яўленне новых беларускіх рок-груп «Бонда» і «Мроя» (з 1994 – «N.R.M.» (Незалежная Рэспубліка Мроя)) у сярэдзіне 1980-х гг. Фарміраванне беларускіх традыцый нонканфармізму ў рок-музыцы.

Інтэнсіўнае развіццё беларускага рока з пачатку 1990-х гг. Тыповыя прадстаўнікі: «Крама», «N.R.M.», «Нейра-дзюбель», «Новае неба», «Экзіст» (Мінск), «Gateward», «Сцяна» (Брэст), «Анархайзіс» (Столін), «Дзівейшн» (Гродна), «ТТ-34» (Гомель), «АвангардШкола» (Магілёў) і інш. Найбольш папулярныя сучасныя праекты беларускіх музыкантаў *(поп-рок)* – групы «J:Морс», «beZ bileta», «Харлі», «Naka», «Indiga» і інш. Сучасныя прадстаўнікі *фолк-року:* групы «Троіца», «Юр'я», «Postscriptum», «Ліцьвіны», «Зелень дарог», «Znich», «Зьмяя», «Нагуаль», «Яр», «Стары Ольса», дуэт «Аляксандра і Канстанцін».

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Акопян, Л.* Музыка XX века: энцикл. словарь / Л. Акопян. – М.: Практика, 2010. – 85 с.

2. *Алексеев, А. С.* Энциклопедия российской поп- и рок-музыки: кто есть кто / А. Алексеев, А. Бурлака. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – 431 с.: ил.

3. *Клитин, С.* История искусства эстрады / С. Клитин. – М.: Изд. Е. С. Алексеева, 2008. – 448 с.

4. *Козлов, А. С.* Рок глазами джазмена / А. С. Козлов. – М.: Городец, 2008. – 261 с.: ил.

5. *Конен, В. Д.* Третий пласт: новые массовые жанры в музыке XX века / В. Д. Конен. – М.: Музыка, 1994. – 160 с.

6. *Королёв, О. К.* Краткий энциклопедический словарь джаза, рок- и поп-музыки. Термины и понятия / О. К. Королёв. – М.: Музыка, 2006. – 168 с.

7. *МакДермот, А.* Лирическая рок-энциклопедия / А. МакДермот; пер. с англ. А. Кутинова. – М.: Инфосерв, 1993. – 192 с.

8. *Мархасёв, Л.* XX век в легком жанре (Взгляд из Петербурга – Петрограда – Ленинграда): хронограф музыкальной эстрады 1900–1980-х годов / Л. Мархасёв. – СПб.: Композитор, 2006. – 504 с.

9. *Музыкальный* словарь Д. Гроува / Д. Гроув; пер. с англ., ред. и дополн. Л. О. Акопяна. – М.: Практика, 2001.– 1095 с.

10. *Сыров, В.* Стилевые метаморфозы рока / В. Сыров. – СПб.: Композитор, 2008. – 312 с.: нот.

11. *Шостак, Г. В.* Массовые музыкальные жанры XX века в контексте мировой художественной культуры [Электронный ресурс] / Г. В. Шостак. – URL: http://shostak.iatp.by.

12. *Эстрада* в России. XX век. Лексикон / отв. ред. Е. Д. Уварова. – М.: РОССПЭН, 2000. – 784 с., ил.

Дадатковая

1. *Акимов, В. В.* Леонид Утесов / В. Акимов. – М.: АСТ: Олимп, 1999. – 441 с.: ил.

2. *Бегишева, Л. В.* Я говорю со звездами. О российских звездах сцены / Л.В. Бегишева. – М.: Маркетинг, 1996. – 96 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

3. *Бенсон, Р.* Пол Маккартни: личность и миф / Р. Бенсон. – М.: Новости, 1993. – 320 с.

4. *Берто, С.* Эдит Пиаф: воспоминания / С. Берто. – СПб.: Северо-Запад, 1994. – 478 с.

5. *Бондаренко, В. В.* Энциклопедия популярной музыки / В. В. Бондаренко, Ю.В. Дроздов. – Минск: Экономпресс, 2001.

6. *Верморел, Ф.* Секс Пистолз: история изнутри: пер. с анг. / Фред и Джуди Верморел. – СПб., 1994. – 271 с.

7. *Винер, Дж.* Вместе! Джон Леннон и его время: пер. с анг. / Дж. Винер. – М.: Радуга, 1994. – 302 с.

8. *Владимир* Мулявин. Нота судьбы: воспоминания, интервью, исследования / ред.-сост. Л. Крушинская. – Минск: Маст. літ., 2004. – 446 с.: ил.

9. *Готовцев, Л. И.* Правда о шоу-бизнесе / Л. И. Готовцев. – М.: РИПОЛ классик, 2004. – 364 с.: ил.

10. *Гребенщиков, Б. Б.* Не песни / Б. Б. Гребенщиков. – Тверь: ЛЕАН, 1997. – 190 с.: ил.

11. *Джексон, Л. Т.* Майкл Джексон глазами его сестры / Л. Т. Джексон. – СПб.: Лейла, 1993. – 384 с.

12. *Дидуров, А.* Солдаты русского рока: очерки / А. Диуров. – М.: Русь-90, 1994. – 192 с.

13. *Дэвис, Х.* Битлз: авториз. биогр. / Х. Дэвис; послесл. А. В. Макаревича. – М.: Радуга, 1993. – 416 с.

14. *Золотое* подполье: полн. иллюстр. энцикл. рок-самиздата, 1967–1994: История. Антология. Библиография / авт. и сост. А. Кушнир. – Нижний Новгород: Деком, 1994. – 367 с.

15. *Коваленко, С. Б.* Современные музыканты: поп, рок, джаз / С. Б. Коваленко. – М.: РИПОЛ классик, 2002. – 605 с.

16. *Константин* Кинчев: жизнь и творчество. Стихи. Документы. Публикации / авт.-сост. Н. Барановская. – СПб.: Новый Геликон: ТОК, 1993. – 239 с.

17. *Локиер, Д.* Хулио Иглесиас: неспетая песня / Д. Локиер; пер. с англ. Т. Н. Замиловой. – Смоленск: Русич, 1998. – 409 с.: ил.

18. *Маббетт, Э.* Пинк Флойд: путеводитель / Э. Маббетт; пер. С. Резаева. – М.: Локид, 1997. – 190 с.: ил.

19. *Макарова, Н. Е.* Алла Пугачева / Н. Е. Макарова. – Минск: Литература, 1998. – 254 с.

20. *Мартыненка, В.* 222 альбомы беларускага року і ня толькі...: праз рок-прызму / В. Мартыненка, А. Мяльгуй. – Мінск: Медысонт, 2006. – 431 с.: іл.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

21. *Панасов, И. В.* Шоу-бизнес / И. В. Панасов. – М.: ЭКСМО; Донецк: Скиф, 2004. – 380 с.

22. *Певцы* советской эстрады / сост. М. В. Успенская. – М.: Искусство, 1992. – Вып. 3. – 302 с.

23. *Популярная* энциклопедия звезд: на пике славы и скандала / Ф. Раззаков. – М.: ЭКСМО-Пресс: ЭКСМО-Маркет, 2000. – 687 с.: ил.

24. *Развлекательное* искусство в социокультурном пространстве 1990-х годов: сб. ст. / Рос. акад. наук; Министерство культуры Рос. Федерации; Гос. ин-т искусствознания. – СПб.: Дмитрий Буланин, 2004. – 208 с.

25. *Резник, И. Р.* Алла Пугачева и другие: воспоминания, стихи, песни, эпиграммы, посвящения / И. Р. Резник. – М.: Олма-пресс, 2001. – 383 с.

26. *Рок-справочник:* путеводитель в мире зарубежной рок-музыки / сост. В. И. Василевский. – Новосибирск: Издатель, 1992. – 340 с.

27. *Рок-энциклопедия* / авт. и сост. С. Кастальский. – М.: Ровесник, 1997. – 909 с.

28. *Савченко, Б. А.* Кумиры российской эстрады / Б. А. Савченко. – М.: Панорама, 1998. – 430 с.: ил.

29. *Скай, Р.* Фредди Меркьюри: повесть: пер. с анг. / Р. Скай. – М.: Мирт, 1993. – 208 с.

30. *Скирюк, Д.* Другой rock-and-roll: [эссе] / Д. Скирюк. – М.: Азбука-классика, 2008. – 366 с.

31. *Скороходов, Г. А.* Звёзды советской эстрады: очерки об эстрад. певцах, исполнителях сов. лирической песни / Г. А. Скороходов. – 2-е изд., испр., доп. – М.: Сов. композитор, 1989. – 184 с., фот.

32. *Утёсов, Л. О.* Спасибо, сердце! / Л. О. Утёсов. – М.: Вагриус, 2000. – 363 с.

33. *Федоров, О.* Deep Purple: от «Оттенков пурпура» до осколков «Метеора» / О. Федоров. – СПб.: Петроарт, 1993. – 192 с.

34. *Хоугэн, П. К.* Куин: путеводитель: пер. с анг. / П. Хоугэн. – М.: Локид, 1997. – 170 с.:ил.

35. *Шоу-бизнес* Беларуси, 2003 / сост. А. Вашкевич [и др.]. – Минск: Логвинов: Новая музык.: Политика, 2003. – 104 с.

36. *History* of electronic and computer music including automatic instruments and composition machines / Dr. Kristine H. Burns // Dartmouth Electro-acoustic Music Program [Electro-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

nic resource]. – Mode of access: http://eamusic.dartmouth.edu/~wowem/electronmedia/music/eamhistory.html. – Date of access: 1.09.2007.

37. Nautilus Pompilius: введение в наутилусоведение / Л. Порохня [и др.]. – М.: Терра, 1997. – 381 с.:ил.

38. Popular music // The World Book Encyclopedia (International). – London, Sydney, Tunbridge, Wells, Chicago: World Book Inc., 1992, 1993, 1994. – Vol. 15. – P. 682–684.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

ГІСТОРЫЯ МАСТАЦТВА ЭСТРАДЫ
Раздзел 1. Гісторыя сусветнага і беларускага эстраднага музычнага мастацтва

Вучэбная праграма па спецыяльнасці
1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках)

Рэдактар В. В. Каташвілі
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2011 г. Фармат 60х84$^{1}/_{16}$.
Папера пісчая № 2. Ум. друк. арк. 1,05. Ул.-выд. арк. 0,69.
Тыраж экз. Заказ .

УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.
Ліцэнзія № 02330/0003939 ад 19.05.2011 г.

Надрукавана на рызографе
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ